

מאוצרות הפרשה

וכל אחד מבין לשמוע פוליטיקה, לקרוא עיתון וכו' לא מתאים כעת זה לא הזמן... זה משפט. כמושפט צריך שיהיה טיפת רצינות. (הגה"י מיישקובסקי שליט"א)

עצה לזכות בדין לשנה טובה

כתב רבינו יונה בשערי תשובה (שער ד' אות י') - וז"ל 'בענין ההודאה על הטובה נאמר (תהלים נב, יא) אודך לעולם כי עשית ואקוה שמך כי טוב נגד חסידך. פירושו - אודך על הטובה שעשית עמדי. ובעבור זה אקוה להתמדת טובתך'.

ומבואר, דעצם מה שאדם מודה על הטובות שהשפיע עליו הקב"ה, הוא סיבה להביא עליו עוד טובות.

וכעין זה הביאו מה שפי' הגרעק"א על הפסוק 'זבח תודה יכבדני וגו' אראנו בישע אלוקים. 'שכשם שאדם שמודה למיטיבו, הרי ההודאה גורמת לכך שירצה להיטיב עמו גם בהמשך, כך גם הזבח תודה ומודה על הנסים שאירעו עמו בעבר, גורם שגם הלאה 'אראנו בישע אלוקים'. ומעתה, אדם שמודה לבורא ית' מעומק ליבו על כל הטובות שהשפיע עליו בזו השנה, וזוכר שהכל מתנת חנים מאיתו יתברך, וכל נשימה ונשימה, ובדאי מה שמעבר לכך, הם מתנות, הוא סיבה שיוזכה לשנה נוספת של מתנות.

ושמעתי מעשה בת"ח אחד שבא לפני רבינו מרן הגראי"ל זצלה"ה, וסיפר לו שביום הכיפורים לפני נעילה מסר שיחה נלהבת, ובא הזכיר את האסונות הנוראים שהיו בשנה האחרונה, והכל נגזר בזו השעה וכו'. ואמר לו מרן זצלה"ה כי יותר ראוי היה לדבר על הטובות הגדולות שנעשו לכל אחד, לכלל ולפרט, בזו השנה, שאף גם זאת נחתם בזו השעה, ואשר הכל היה מתנת חנים, ועל ידי זה נזכה שוב למתנת חנים. והנה בתפילת שחרית של יום הדין, אשר הוא זמן המשפט, הראוי היה לכאורה שנפתח ראשית בתפילת זכרנו לחיים ואבינו מלכינו וכו' לבקש על חיינו. אמנם העניין בזה הוא כהאמור, שאדרבה ראשית יש לפתוח באמירת פסוקי דמרה, ואומרים נשמת יהודות ולהכיר בטובות שעשה לנו, אשר הוא הדרך הנעלית לזכות בדין.

ובזה יש לפרש גם כן עניין תקנת מאה ברכות שתיקן דוד המלך כשהיו מתים בכל יום במגפה, ועל ידי תקנת הברכות פסקו מלמות. והיינו גם כן, שעל ידי הברכות, שהם הודאה והכרה בטובות שעושה עמנו השי"ת, זכו לקבל חיים, אף שהיתה מידת הדין מתוחה ונגזר עליהם למות. ושמעתי להוסיף בזה שבברכת אהבה רבה אנו אומרים וקרבנו לשמך הגדול סלה באמת - להודות לך, הרי שהתכלית של כל קרבת ד' יתברך הוא ההודאה. ואם כן, בעמדינו בימי הדין, אשר כל בני האדם שואלים ומבקשים עצות לצאת זכאים בדין להחתם לשנה טובה, ראוי לכל הפחות באלו הימים לכון בברכות ובהודאות.

ורבינו מרן הגרי"ג אדלשטיין זצלה"ה היה מביא בזה דברי הירושלמי, שבראש השנה הקב"ה דן את האדם 'באשר הוא שם', והיינו לפי מעשיו באותה שעה. ואם כן, אם ישתדל לכון לכל הפחות באלו הימים בברכות השבח וההודאה, הרי יש כאן פתח תקוה נכבד לזכות ביום הדין. (הגאון רבי נחום נבנצאל שליט"א)

ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא על כל הרעה אשר עשה כי פנה אל אלהים אחרים (לא, יח)

מה פשר כפילות הלשון "הסתר אסתיר", מדוע לא מספיק לומר: 'ואנכי אסתיר פני'? אומר לכם פשט נורא. "והיה כי תמצאנה אותו צרות רבות ורעות", יהיו צרות קשות, פגועים נוראים רחמנא ליצלן - "ואנכי הסתר אסתיר פני", השי"ת יסתיר את ההסתר פנים. יראו שיש צרות ויחפשו את האשמים. אחד יאשים את הפוליטיקאים, השני את הצבא, כל אחד יחפש 'אשם' אחר בצרות. הקב"ה יסתיר את ההסתר פנים. הוא יסתיר את העובדה כי הכל ממנו יתברך.

אם יודעים שהכל מהשי"ת, אז יודעים שיש גם עצה לכך - תפילה ותשובה. אבל כשמתחילים לומר שזה בגלל מדיניות כזו או אחרת, ושוכחים שזה הסתר פנים - כאן טמונה הסכנה האמתית מכל הצרות. אכן זה פשט קשה. מחייב! (הגאון רבי ראובן קרלנשטיין זצוק"ל, יחי ראובן)

ועתה כתבו לכם את השירה הזאת (לא - יט)

שואל הרב שך, אם הכוונה לכתיבת התורה, מדוע לא נאמר במפורש "כתבו לכם את התורה הזאת"? ומתקן, לאחר התוכחה הנוראה שבפרשת "כי תבוא", ואנו רואים את מצבינו כיום, לכאורה אין מקום לומר שירה עד ביאת הגואל, אבל שירה אחת עדיין נשארה לנו, והיא שירת התורה, כי התורה היא השירה שלנו והיא החזיקה אותנו גם במצבים הקשים ביותר. (מדשו ביתך)

מעלת עשרת ימי תשובה

הגמ' בראש השנה (י"ח). דורשת את הפסוק 'דרשו ה' בהמצאו קראהו בהיותו קרוב - אלו עשרה ימים שבין ראש השנה ליום הכפורים'. והקשה הגאון רבי לייב איגר זצ"ל שהרי בפסוק בתהילים (קמ"ה) כתוב "קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת", ומבואר שתמיד ה' קרוב למי שקורא לו באמת.

וביאר, שהן אמנם כל השנה ה' קרוב, אלא שאז יש תנאי שזה יהיה 'לכל אשר יקראוהו באמת', אך בעשרת ימי תשובה שהם ימי רחמים זהו בעצם מקרב אותנו יותר לה' יתברך, וגם מי שלא נמצא בדרגה של 'באמת', הוא בכל זאת קרוב אל ה'.

כובד ראש למשפט

המשגיח רבי אליהו לופיאן זצ"ל היה פעם בעשרת ימי תשובה בפוניבז'. והמשגיח רבי יחזקאל כיבד אותו לדבר. אז הוא סיפר שהיה פעם למישהו משפט חמור מאוד והיה צד שהוא יהיה נידון בו למוות. אך היה עליו הרבה רחמים, שהוא באמת לא התכוון, וזה לא הוגן וכו'... והשופטים צדדו להקל בדינו.

באמצע המשפט, תוך כדי שהשופטים דנים בכובד ראש, הגידון הוציא מהכיס מראה ומסרק, והתחיל להסתרק... אמר לו השופט הראשי - כעת נגזר דינך למוות ודאי!!! כזה זלזול?! אתה חטאת בחטא כזה חמור, אתה נידון פה לחיים או למוות וזה בכלל לא מעניין אותך... זה מה שחסר לך? להסתרק?...!

אמר רבי אליהו - אל תצאו כעת עם מסרק... אל תתעסקו בשטויות...

מחלה קשה ומסוכנת פקדה את רבי שלום נח מסלונים בטרם מלאו לו חמישים שנה. הרופאים שטיפלו בו חששו לחייו וקבעו שאין מנוס מלנתח את ראותיו כדי להצילו, אם כי גם בניתוח כשלעצמו יש סיכון רב. הדבר היה בשלהי דקייטא, והרבי שאל את ראש הרופאים האם יש אפשרות לדחות את הניתוח למועד מאוחר יותר. הפרופסור רב המוניטין, סבר כי מדובר במקרה קריטי ויש לבצע את הניתוח בדחיפות, כל יום שחולף באפס מעשה מחמיר את המצב ומפחית את הסיכויים להצלחה. "אינני מבין, מה רוצה כבודו להרוויח בדחיה שביקש?" הסביר לו הרבי: "בעוד שבועות אחדים יחול יוה"כ, שבו הקב"ה חותך חיים לכל חי, ואני מעתיר ומתפלל שביום זה יחוס וירחם עלי, ורפואתי תבוא לי מזו הטובה... אני מאמין באמונה שלמה בסגולת היום הזה!". הרופא התרשם מהדברים הכנים שיצאו מלב טהור ונאמרו בהתרגשות רבה. הוא הסכים בדיעבד, הורה לשחרר הרבי לביתו מבי"ח, וציווה עליו לשמור על מנוחה מוחלטת. למחרת יוה"כ פ"ב לביה"ח, שם ערכו שוב בדיקות "רנטגן". התוצאות היו מפתיעות: שיפור עצום חל במצב הריאות! חלפה הסכנה שנשקפה לחייו לפני חודש ימים, והניתוח המתוכנן נראה כמיותר, אפשר יהיה להסתפק בטיפול תרופתי גרידא. "מה אומר לך, כבוד הרב" פנה אליו בהתרגשות הפרופסור הנדהם "רואני באמת שהזמן פועל לטובתך..." "לא הזמן", השיבו הרבי "אלא הקב"ה בכבודו ובעצמו הוא שפעל לטובתי ביוה"כ, שבו חנן אותי לרפואה ולחיים..." ימים ספורים לאחר מכן החלים הצדיק ושב לאיתנו ולעבודתו הקדושה, במשך כארבעים שנה נוספות, ונתקיים בו הכתוב "וקווי ד' יחליפו כח יעלו אבר כנשרים, ירוצו ולא ייגעו, ילכו ולא ייעפו" (ישעיה מ לא), "עוד ינובון בשיבה דשנים ורעננים יהיו, להגיד כי ישר ה'" (תהלים צב ט"ז).

פינת ההלכה

טיפול קוסמטי או הסרת שער בלייזר, האם יוצא בזה שמחת יו"ט

שאלה: יש מצוה לקנות מתנה לאשה לחג, המתנה היא בעיקר בגדים, לאשתי יש ברוך השם הרבה בגדים ולא חסר לה בגד, גם נעליים יש לה בשפע. שאלתי אותה מה היא בכל זאת רוצה מתנה לחג, ואמרה לי שהיא רוצה שאשלם טיפול קוסמטי בפנים שיש אשה שעושה טיפולים אלו לרענן את עור הפנים. או לממן לה טיפול של הסרת שיער במכשיר לייזר.

שאלתי היא, האם אפשר לצאת בזה ידי חובה של קניית מתנה לאשה לחג, כי מצד אחד אשתי אמרה לי שהיא תשמח בזה הרבה יותר מאשר בקניית בגד או נעליים, מצד שני הרי את הטיפול עושים כמה ימים לפני החג, ואולי גם לאחר החג, האם יוצאים בזה את המצוה לשמח את האשה בחג?

תשובה: לכאורה השמחה צריך להיות ביו"ט, שהרי מקור השמחה הוא אכילת בשר שלמים, וכמו שבשר שלמים צריך לאכול ביו"ט, כך הבגדים שהאשה מקבלת היא צריכה ללבוש ביו"ט, וצריך שיתווסף לה שמחה ביו"ט מאשר ביום חול.

וכן כתב החינוך (מצוה תפח) לפי שהאדם נכון על ענין שצריך טבעו לשמוח לפרקים כמו שהוא צריך אל המזון על כל פנים ואל המנוחה ואל השינה, ורוצה האל לזכותנו אנחנו עמו וצאן מרעיתו וציונו לעשות השמחה לשמו למען נזכה לפניו בכל מעשינו. והנה קבע לנו זמנים בשנה למועדים לזכור בהם הנסים והטובות אשר גמלנו, ואז בעתים ההם ציונו לכלכל החומר בדבר השמחה הצריכה אליו. וימצא לנו תרופה גדולה בהיות שובע השמחות לשמו ולזכור, כי המחשבה הזאת תהיה לנו גדר לכל נצא מדרך היושר יותר מדאי. כלומר שמחה היא דבר הכרחי לנפש האדם, כמו שמזון מנוחה ושינה הם דברים הכרחיים לגוף, אמנם בשביל שמחה די שלש זמנים בשנה, והקב"ה רצה לזכות את ישראל, ועשה שאת השמחה הזו, יעשו לשמו, ואם כן בנוסף לכך שהוא מרויח בריאות הנפש, הוא גם מרויח מצוה. ובנוסף לכך, כשהשמחה היא מתוחמת עם גדרים, זה שומר עלינו, שהשמחה תהיה שמחה של מצוה ולא הוללות. וגם קבע איך לשמוח, דהיינו האנשים בבשר ויין, והנשים בבגדים. ולפי זה לכאורה אם עושים טיפול קוסמטי בפנים, או הסרת שער כמה ימים לפני החג, אין שמחה יתירה בחג, וזה כמו שאשה תקנה בגד, ותלבש זאת כבר כמה ימים לפני החג, שלכאורה לפי החינוך לא תצא ידי חובה, כי ביו"ט כבר לא יהיה לה שמחה, שהרי אין לה שמחה יתירה בחג, מאשר בימים קודמים.

וכך כתב בשו"ת שבט הלוי (ח"ח סימן קכד) שאשה שמבקשת מכשיר אלקטרוני עבור צרכי הבית, כמתנה לחג, או שיותר משמח אותה פרחים, ומשמע ברמב"ם (עשין נד) שצונו לשמוח ברגלים וכו' ובכלל אמרו ושמחת בחגך מה שאמרו גם כן לשמוח במיני שמחה ומזה לאכול ולשתות יין וללבוש בגדים חדשים ולחלק פירות ומיני מתיקה לקטנים ונשים, ולשחוק בכל ניגון ולרקד במקדש והיא שמחת בית השואבה, זה כולו נכנס באמרו ושמחת בחגך. וכעין זה הוא במררכי (ביצה סימן תרנח בשם ר"ח). ומבואר מזה שצריך תוספת שמחה שבאה מחמת חדות היום, א"כ פרחים לכבוד יום טוב יתכן שהם בגדר זה, וכן בגדים וכו' או ריקידה או טיול לכ' השמחה של היום שגורם הרחבת הדעת, אבל מכשיר אלקטרוני של שיחת נשים בעלמא שאינו פוטר מיסודי שמחה של היום כגון בגדים ומיני מתיקה וכו' ג.

אולם בשו"ת משנת יוסף (ח"ג סימן קעב) כתב, אם אשתו אומרת שבמקום בגד ותכשיט יקנה לה תנור חדש, נראה שיוצא בזה, ואם יש לו ממון גם לתכשיט וגם לתנור, אז חייב לתת לה תנור כמו שאר כלי בית, ובנוסף לכך תכשיט לשמחת יו"ט, ואם אין לו ממון לשניהם אז התנור קודם, שנחוצק לה להנהיגת הבית ולתכשיט כבר לא נשאר כסף ואינו מחוייב ללוות לזה. כמו"כ אם רצונה יותר שבעלה יקנה לעצמו כובע, ואין מספיק לו כספו לשניהם אז רצונו של אדם זה כבודו שייראה נעלה יותר מכובד בבית ובחוצק, כדי שיהא נודע בשערים בעלה בשבתו עם זקני ארץ. עוד כתב שם, ויש לעיין עוד בחיוב זה של בגדים ותכשיטים לכל רגל, א"כ אם יקנה לה לכל רגל תכשיט, אז כשיגיע לגיל שבעים שכבר יעברו עליהם חמישים שנה מנשואיהם, שבהם ק"נ רגלים, הנמצא כזאת שיהיו לאשה מאה וחמישים תכשיטים, או ק"נ בגדים, או אפילו חציים בכדים וחציים תכשיטים, ויש ליישב.

ולכאורה לפי דבריו יוצא גם בטיפול קוסמטי או בהסרת שער, אך יתכן שגם לשיטתו אינו יוצא, כי טיפולים אלו, הם מניעת צער, ולא תוספת שמחה, וזה דומה לאשה שפורדה מבעלה שנים הרבה, והיא משועת לגט, ובעלה נתן לו גט בערב יו"ט, וכי קיים בזה שמחת יו"ט, ששמחה וגיטה באים כאחת? ! ובנוסף לכך, וכי אשה שצריכה לעשות טיפול שיניים, וכי יוצא בזה שמחת יו"ט כאשר יממן לה טיפול כזה, בוודאי שלא, וגם בענייננו אינו יוצא בזה ידי חובה. (הגר"י זילברשטיין שליט"א, קובץ ווי העמודים)

תשובה לחידה פ"ש: בשעת רוגז (כט, יט)

מזל טוב

מרכז העיר: משפחת דאוס להולדת הבן משפחת רוטמן להולדת הבת

משפחת אביעזר אפשטיין להולדת הבן משפחת אופק לאירוסי הבת משפחת סגל לאירוסי הבן

גני הדר: משפחת שחר להכנס הבן לעול תורה ומצוות משפחת רובין להכנס הבן לעול תורה ומצוות משפחת מליק לאירוסי הבת